

Pauluse Kiri

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri

Maailma mündid korjanduskastis

Pauluse kiriku annetuste kastist on leitud 45 erineva riigi münte.

Iga kord, kui korjandus üle loetakse, pannakse kõrvale mündid, mis ei ole Eestis käibel. Sageli pole need enam käibel ka päritoluriikides või on tegu müntidega, mille nominaalväärtus on kaduvväike. Lisaks on korjanduse hulka jõudnud ka mitmesuguseid žetoone, suveniirmünt, nööpe jms.

1. septembril tegi koguduse õpetaja inventuuri aastate jooksul kogunenud müntidele. Selgus, et korjandusse on jõudnud lisaks eurodele veel münte 45 riigist: Ameerika Ühendriigid,

Albaania, Araabia Ühendemiraadid, Austria, Austraalia, Bahama, Belgia, Bulgaaria, Dominikaani Vabariik, Eesti, Egiptus, Gruusia, Hispaania, Hiina, Holland, Horvaatia, India, Iisrael, Jaapani, Kanada, Kreeka, Leedu, Läti, Lõuna-Aafrika vabariik, Maroko, Moldova, Norra, NSVL, Poola, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Singapur, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tai, Tšehhi, Tuneesia, Türgi, Ukraina, Ungari, Valgevene ja Venemaa. Eesti on nimekirjas sellepärast, et siiaamaani satub korjandusse Eesti kroone.

Valiti uus president

2. septembril valis Riigikogu Eesti Vabariigile uueks presidendiks senise õiguskantsleri **Ülle Madise**. Ainsa kandidaadina sai ta 71 häält.

Ülle Madise sündis 11. detsembril 1974 Tartus. Ta lõpetas Tartu 15. Keskkooli ja õppis õigusteadust Tartu ülikoolis. Ülle Madise on Tallinna Kaarli koguduse liige.

Jõulumaa tuleb taas

29. novembrist 6. jaanuarini on taas avatud Tartu Pauluse jõulumaa. Õppeprogramm (12 eurot lapse kohta) on mõeldud 1.-4. klassi õpilastele ja kestab 1,5 tundi. Vajalik on eelnev registreerumine. Lisaks on jõulumaa avatud kõigile vaatamiseks tööpäeviti kell 15 – 19. Sisepääs 2 eurot. tartupauluse.ee/joulumaa/

1noortekas.ee

Alates 8. augustist on ÜKSnoortekal oma kodulehekülge. Kodulehekülge annab ülevaate senisest tegevusest ja eesolevatest sündmustest, juurde on lisatud meeleolukas fotogalerii ning üleskutse toetada annetusega ÜKSnoorteka tegemisi.

ÜKSnoortekale on oodatud noored sõltumata sellest, kas nad on varem usu ja kirikuga kokku puutunud või mitte. Koduleht annab teada: "Jeesus on kõige selle keskmes, aga sa ei pea enne tulemist midagi teadma, oskama ega isegi uskuma. Võid lihtsalt tulla, vaadata, kuulata ja olla." Lihtsalt ja lühidalt on lahti seletatud kristliku usu alused, lähemalt käsitletakse olulisi teemasid juba ÜKSnoortekal.

Laupäeval, 12. septembril kell 18 on teemaks "Nähtamatu reaalsus". Meie ümber on rohkem, kui see, mida suudame näha. Piibel räägib reaalsusest, mis jääb meie silmadele nähtamatuks ja olenditest, kes sellesse kuuluvad, inglitest. Aga kes või mis inglid tegelikult on? Miks nad olemas on ja mida nad teevad? Kas neil on vaba tahe? Kas nad liiguvad meie keskel? Ja kui inglid ei ole lihtsalt tiibadega inimesed pilvede peal, siis millised nad tegelikult on?

Koos saame mängida, ülistada, kuulda põnevat jutlust, küsida küsimusi, süüa ja olla osaduses.

Uued mikrofoniid

29. juulil kinnitasid Viljar Roosimaa ja Jakob Luhamets kiriku orelipoolse pealühtri külge uued mikrofoniid. Eelmised mikrofoniid olid oma aja ära elanud ega töötanud juba mitu aastat. Uute mikrofoniide abil jõuavad koorilaul ja orelihelid raadiokuulajateni paremini. Ees seisab kõlarite vahetus, sest üksteise järel lakkavad praegu töötamast kõlarid, mida on kasutatud järjepanu 12 aastat. Kuna varuosi pole saada, tuleb leida uued kõlarid.

Roland Ilp: Jumal on mind

Oma leeritöötuse ütles Roland Ilp Tartu Pauluse kirikus 1957. aastal. Palju aastaid hiljem on ta leidnud tee koguduse osadusse ja oma elu Jeesuse kätte palunud.

Milline oli teie kodu ja lapsepõlv?

Sündisin 17. jaanuaril 1932. aastal oma isa ja ema ainsa lapsena Võrumaal Urvaste vallas. Mind ristiti üsna kohe pärast sündimist Urvaste kirikus. Isa pere oli palju aega enne seda otnud tsaariajal mõisniku käest ühe mahajäetud talu. Seal lähedal oli ka mu ema vanemate talu, mis oli ilus ja suur. Ema talus nad tutvusid ja siis abiellusid ning sündisin mina. Isa oli kaitseliitlane ja oli kolmeklassilise haridusega. Emal oli keskharidus, mis oli tol ajal juba suur haridus. Ema vennad said isegi ülikoolihariduse.

Läks aeg edasi natuke ja isa leidis tööpakkumise, et Tartus Cerese leivatehases on autojuhti vaja, kes leivad Tartu poodidesse laiali veaks. Kolisime seega Tartusse Kastani tänavale elama ja isa hakkaski autojuhiks. Isale anti leiva vedamiseks vana veoauto, millel isegi uksi ei olnud. Aga mul oli väga põnev, sest autosid oli ju tol ajal väga vähe. Ma olin siis umbes kolmeaastane. Ema hakkas kodus õmblejana tööle ja mind viis ta hommikuti Riia tänaval asuvasse lasteaeda. Ema pidas edaspidi juba poodi. Siis algas aga teine maailmasõda ja 1944. aastal võeti isa saksa sõjaväkke. Isa käis nõukogude partisaane tabamas ja sai selle eest raudristi ning püstoli. Isa sõdis punaarmee vastu, mis Võru poolt peale tungis ja siis sai ta ühest mürsuplahvusest põrutada. Süda oli tal juba enne seda viletsapoolne. Isa toodi Tartu haiglasse, seal ma käisin teda vaatamas. Aga punaarmee tungis üha edasi ning ta viidi rongiga Riiga haiglasse. Sõda tuli sinnagi peale ja ta pandi laevale ja viidi Saksamaale põgenike laagrisse. Laulva revolutsiooni ajal õnnestus mul Saksamaale minna isa jälgi otsima. Päris täpselt ei saanudki ma teada, kuhu isa edasi saadeti ja mis temast sai. Emaga püüdsime 1944. aasta sügisel Rootsi põgeneda. Sõitsime hobuse ja vankriga Pärnu poole. Ootamatult ilmus tee peale puna-

armee üksus. Mina kartsin, et hakkavad läbi otsima ja leiavad mu isa saksa raudristi ja püstoli ning sinna kraavi mind maha lastakse. Meil oli kaks hobust, kellest üks oli ilus ja tugev tori tõugu hobune. Nõukogude sõdurid ütlesid, et see hobune andke meile tankitõrje kahurit vedama ja ise võite edasi minna. Meie hakkasime nutma, et hobust me ära ei anna. Seepeale anti käsk ja sõdur suunas meie poole oma automaadi, et meid kõiki seal vankris maha lasta. Õnneks meid maha ei lastud, vaid sõdurid võtsid lihtsalt meie hobuse omale ja saime veel sõimata ka. Sõitsime teise hobusega edasi, kuni vene tankikolonn meile vastu tuli. Siis oli selge, et Rootsi me enam ei saa ja keerasime otsa ümber. Mina peitsin ühe heinamaa serva oma isa raudristi ja püstoli. Jumal kinkis mu emale pika elu, ta elas 99-aastaseks.

Kus Te koolis olete käinud?

Koolis hakkasin käima Tartu 15. alg-

koolis. Siis läksin edasi põhikooli ning edasi tehnikumi, mille lõpetasin tööstusettevõtete elektriseadmete inseneri erialal. Mind saadeti suunamise korras Venemaale Smolenskisse ühte suurde raudtee tööstustrusti. Mõne aja pärast ütles NLKP peasekretär Nikita Hruštšov, et noor haritud tööjõud tuleb saata nüüdsest põllumajandusse. Mul oli kohe selge, et siit Venemaalt saan nüüd tagasi Eestisse, kui põllumajandussektoris suundun. Esitasin trusti juhatajale avalduse, et mina kui kommunistlik noor soovin nüüd minna Eesti NSVsse põllumajandust üles ehitama. Kui Eestisse jõudsin, siis olid just Tartus Eesti Põllumajanduse Akadeemia sisseastumiskatsed. Seal olid ees juba mu tehnikumi päevist paar tuttavat poissi, kes olid ka katseid tegemas, et EPAsse saada. Tegin samuti katsed ja pääsesingi EPAsse põllumajanduse mehhaniseerimise erialale. Selle ülikooli lõpetasin ma diplomeeritud insenerina.

pika elu jooksul palju hoidnud

Millal Te abiellusite?

Oma abikaasaga sain tuttavaks ühel peol. Ta õppis samuti EPAs, aga veterinaaria erialal. Abiellusime enne EPA lõpetamist. Meil on kaks poega, Peeter ja Tõnis ning neli lapselast. Kohe peale EPAt käisin leeris Tartu Pauluse kirikus 1957. aastal. Hoiatati küll, et see läheb sul kalliks maksma ja sa rikud oma tuleviku ära, aga ma ei hoolinud sellest.

Kuhu Teid tööle suunati pärast lõpetamist?

Tol ajal oli suur puudus kõrgharidusega põllumajanduse spetsialistidest. Tollane EPA rektor Minna Klement ütles meile, et väga hea – teie, kui abielupaar lähete Vorbuse sohvoosi tööle. Saadeti meid veoauto ja kompsudega sinna. Sohvoosi direktor ütles, et teid kui inseneri on meil küll vaja, aga veterinaararstile pole küll tööd anda. Läksime siis Minna Klementi juurde tagasi. Seal saime sõimata, et ah nii, siis lähete hoopis Märjamaa sohvoosi tööle. Selleks ajaks olime juba ühe poja vanemad ja läksime Märjamaale tööle. Kui sinna jõudsim, ootas meid ees pidulik vastuvõtt ja rahvakogunemine, isegi pillimehed olid kutsutud meid muusikaga tervitama. Õeldi, et neil ei ole veel üldse kõrgema haridusega põllumajanduse spetsialiste olnud ja nüüd tuli kohe kaks sellist. Saime seal neljatoalise korteri. Ma töötasin seal peainsenerina, aga direktoriks oli mees, kelle ainsaks ülesandeks oli hommikul poole tunniga hobused ja traktorid ja mehed tööle saata ja sellega kogu see töö ja teadmised tal piirdusid. Tol ajal oli suunamine viieks aastaks, aga mina sain kokkuleppel ministriga kahe aasta pärast sealt tulema, Tartusse ühte tehasesse tööle.

Kus Te edasi olete töötanud?

1959. aastast töötasin Tartu remonditehase meistrina. Aastatel 1960 – 1966 töötasin aga Tartu Piimatoodete Kombinaadi tsehhi juhatajana. Siis kutsuti mind järgmisse töökohta ning aastatel 1966 – 1971 töötasin Tartu Külkhoone peainseneri ja siis seal direktorina. Seejärel kutsuti mind 1971. aastal Tartu Õlletehase direkto-

riks. See oli siis õlletehas nr 1 Eesti NSVs. Mul oli alati minu kabineti seina ääres mitu rändpunalippu reas seismas. Üks oli lausa üleliiduline. Elu läks seal ilusti ja oli kena. Õlletehase direktoriks sain olla kaks aastat. Siis ühel korral kutsus EKP Keskkomitee esimene sekretär (Eesti NSV tegelik juht – toim.) Johannes Käbin mind Tallinnasse EKP keskkomiteesse välja. Ütles, et tere tuntud Tartu õlletegija, oleme teadlikud, et see töö on sul nüüd selge, aga pane nüüd Tartu linn ka käima. Partei on otsustanud, et sinust saab Tartu linna Täitevkomitee esimees. (praeguses mõistes linnapea – toim). See oli 1973. aastal. Mina sain aga Käbiniga sõbraks ja ta hakkas mul Tartus külas käima ja ikka käisime koos temaga ka saunas. Mulle ütles ta lihtsalt, et sina arenda linna ja ära punaste loosungitega tegele, minu poisid tegelevad nende asjadega. Esimesel demonstratsioonil, mis oli oktoobrirevolutsiooni aastapäeval novembris, anti mulle vabaduse puiesteel parteimeeste poolt punane kõne kätte ja öeldi, et loe see nüüd mikrofonile rahvale ette. Lugesin selle igava ja punase kõne ette kuni lõpus olid sõnad, et elagu seltsimees Brežnev ja elagu kommunistlik partei. Neid sõnu ma enam ei lugenud, midagi kihvatas mu sees ja ütlesin selle asemel lõpetuseks: „Ja nüüd kõik mingem koju, sööma ja jooma ja pidu pidama.“ Pärast seda vaatasid teised kommunistid üksteisele pikkade nägudega otsa ja mulle enam demonstratsioonide ajal sõna ei antud. Minu linnajuhiks olemise ajal täitus Tartul näiteks 100 000 elanike arv. Kortermaju ehitati siis kõvasti. Tartu linna juhtisin ma 6 aastat. Siis helistas mulle 1979. aastal Vladimir Käo partei keskkomiteest ja ütles, et vabariigi partei ja valitsus on otsustanud edutada mind tööle toiduainetööstuse ministriks. Ma ütlesin talle, et kilulinna mina tööle ei lähe. Mul on pere ja sõbrad siin ja linn juhtida, et ma pole sellest kohast huvitatud. Aga Käo oli kõva vaidleja ning aastaid hiljem läksime temaga tülli ka. Aga Käo ei jätanud jonni ja helistas mulle kuu aja pärast tagasi. Ja räägib, et just sina klapid selle koha peale. Ja lõpuks

olin nõus ja nad kinnitasid siis mind ministriks ära. Siis sain veel ENSV Ülemnõukogu saadikuks ning EKP Keskkomitee liikmeks. Aga siis tuli lõpuks laulev revolutsioon ning ma astusin kommunistlikust parteist välja ja viisin selleks lahkumisavalduse EKP Keskkomiteesse. Seal öeldi, et nii lihtsalt ei saa, et lihtsalt kirjutate, et asute välja. Põhjenduse peate ikka ka kirjutama. Ma vastasin, et kui põhjendust tahate, siis kirjutage ise juurde, aga mina lihtsalt astun välja, sest mulle aitab ja kõik. Siis asutasime Eesti Toiduainetööstuse Liidu, mille tegevdirektoriks ma sain. Hiljem töötasin veel Eesti Tarbijakaitseameti peadirektorina. Praegu olen Tartu seniormeeste klubi liige.

Olete Tartu kohta ka raamatuid kirjutanud

Jah, olen küll. 2016. aastal ilmus mu sulest meenutuste raamat „Tartlaste meenutusi ajas“, kus ma meenutan kõige muu ajaloo kõrval minu linnapeaks olemise aega ja teiste seas kirjutasid oma ülevaateid mitmed ettevõtjad ja tippjuhid nagu Tarmo Kerstna, Vladimir Šokman, Jaak Viller ja Kahro Lukk. Samal aastal ilmus ka mu koostatud „Isevärki tähtsamat Tartust“.

Mida te seoses Jumalaga oma elu kohta ütleksite?

Kui ma oma pikale, 94-aastasele elule tagasi vaatan, siis saan öelda vaid, et Jumal on mind kogu elu hoidnud. Ja mitmel korral lausa surma suust ära päästnud, nagu ma selle intervjuu alguses rääkisin, kui meid taheti maha lasta. Aga neid päästmisi on olnud hiljem veel mu elu jooksul. Nüüdseks olen leidnud tänu Jumalale taas tee Pauluse kirikusse, kus mind 69 aastat tagasi (31. augustil 1957) leeritati. Kui tervis lubab, siis tulen ikka siia kirikusse. Mind on mitmeid kordi mu kodus külastanud Joel ja Kristjan Luhamets ja minuga vestelnud ning mu kodu õnnistanud. Kõik mu vanad sõbrad on juba surnud. Joelist ja Kristjanist on saanud mu uued ja armsad sõbrad ja olen selle eest tänulik.

Küsimusi esitas Fred Raju

Jumalateenistused

13., 20. ja 27. sept kell 10.

27. sept kell 12 laste ja pere
jumalateenistus

4. okt kell 10. Tartu Pauluse kiriku
pühitsemise 109. aastapäev.

11. okt kell 10 kuld- ja hõbeleer ning
lõikustänapühä.

Ülekanded jumalateenistusest on
Pereraadios, Youtubes ja Facebookis.

Kirikus on avatud **mängutuba**, kus
on võimalik jälgida jumalateenistust
ekraani ja kõlarite abil.

Koguduse elu nädala sees

Piiblitunnid alates 23. septembrist
kolmapäeviti kell 17. Joel Luhamets
käsitleb Vana Testamendi prohvetite
Eelija ja Eliisa elu Pauluse elu, Mar-
kus Paide kõneleb apologetikast.

Taizé palvused neljapäeviti 17.30.

Kammerkoor teisipäeviti alates
8. septembrist kell 18.15.

Piibliringid:

P. 6. sept kell 11.45 (Juta)

T. 8. sept kell 17.30 (inglisekeelne)

E. 7. sept kell 17.00 (Markus)

R. 18. sept kell 18.00 (Kristjan)

R. 25. sept kell 17.00 (Aino)

P. 20. sept kell 11.45 (Juta)

E. 21. sept kell 17.00 (Markus)

T. 22. sept kell 17.30 (inglisekeelne)

T. 29. sept kell 17.00 (Merce ja Kai)

R. 2. okt kell 18.00 (Kristjan)

P. 4. okt kell 11.45 (Juta)

E. 5. okt kell 17.00 (Markus)

T. 6. okt kell 17.30 (inglisekeelne)

R. 9. okt kell 17.00 (Aino)

Palvering krüptis teisipäeviti kell 17.

Noorteõhtud reedeti kell 19.

Info: Annika Mäesalu, tel 58953094.

ÜKSnoortekas 12. sept kell 18.

Kantselei, kirik ja kolumbaarium
on avatud E-R 9-17, L 9-14, P 9-10,
telefon 5550 6363.

Liikmeannetusi saab teha
kantseleis või ülekandega. Arve nr:
EE282200 221005105336, saaja:
EELK Tartu Pauluse kogudus.

Raamatupood E-R 10-17, L 10-14,
pauluseraamatupood.ee, 55506323,
pauluse.raamatupood@eelk.ee

Leerikool

Sügisene leerikool algab kahes rüh-
mas 29. septembril ja 2. oktoobril. Nii
esmaspäeviti kui neljapäeviti on
tunnid kell 18:00-19:30. Leeripüha
on 30. novembril kell 10:00. Oodatud
on nii ristitud kui ristimata inimesed.

Noortepäevad

Tartu Pauluse noortepäevad tulevad
taas 18.-20. septembril 2026. Sind
ootab osadus noorte kristlastega, elu
mõtestamine, palve, ülistus ja loov
eneseväljendus. Anna endast teada:
annikamaesalu19@gmail.com
Info: Annika Mäesalu, tel 58953094.

Pühapäevakool

Pühapäevakooli avajumalateenistus
on kirikus 27. septembril kell 12.00.
Sobivasse rühma saad ennast kirja
panna koguduse kantseleis (tel 5550
6363 või tartu.pauluse@eelk.ee).
Kirjuta palun oma nimi, sünniaeg,
telefon(id), klass koolis, kui käid, ja
rühm, kuhu tuled.

Tunnid kell 11.00 alates 3. oktoobrist:

2–4 aastased (Eleri Luhamets
ja Mia Lorenz)

5–6 aastased (Aleksander Erstu
ja Maarja Raju)

I–II klass (Karin Kuusk
ja Katrin Kull)

III–V klass (Anu Seppa ja Heli Lätt)

VI–VIII klass (Katrin Burman)

Kes soovivad liituda **lastekooriga**,
palume ühendust võtta koorijuhiga:
Tiina Luhamets, tel 53814581.

Piibliring köögis

Eile sai Tartu Pauluse kirikus esimest
korda kokku piibliring köögis, kus
valminud toidud on täna kirikukohvi-
laua. Huvilised saavad ringiga veel
liituda, kuna kaheksa kohtumist on
alles ees: 3. ja 31. oktoobril ja 5.
detsembril 2026 ning 2. jaanuaril, 6.
veebruaril, 6. märtsil, 3. aprillil, 1.
mail ja 5. juunil 2027, iga kord kell
15:00-17:00. Vajalik on registreerumine
onnella.muuga@gmail.com või tele-
fonil 5054571.

Kuld- ja hõbeleer

Lõikustänapühäl, 11. oktoobril tähis-
tame leerimälestuspäeva. Neil, kellel
möödub leerist 25 või 50 aastat, palu-
me endast eelnevalt kanteleisse teada
anda, et saaksime teid tervitada kuld-
ja hõbeleeripäeval. Aastal 1976 oli
Tartu Pauluse koguduses leerilapsi
vaid 19, aga aastal 2001 koguni 194.

Kontserdid

N, **24. sept** kell 19 krüptis! LaBande:
Helis Naeris (metsosopran), Melissa
Jõesaar-Koel (barokkviiul), Tõnu
Jõesaar (viola da gamba) ja Kristiina
Are (klavessiin). Kavas on Dietrich
Buxtehude looming. Piletid: 20€/15€.

L, **26. sept** kell 18 Põhja-Pohjanmaa
kantorite ja organistide koor Põhja-
Soomest. Sisepääs tasuta.

N, **1. okt** kell 18 Tubina festival.
Elleri keelpilliorkester, kammerkoor
Helü, dirigent Mihhail Gerts. Kavas:
Sibelius, Grieg, Tubin, Kreek, Saar.
Sisepääs tasuta.

L, **3. okt** kell 15 Tubina festival. Eesti
Rahvusmeeskoor, dirigent Mikk Üle-
oja. Kavas: Ed. Tubina koorilaulud ja
„Reekviem langenud sõduritele“.
Piletid: 25€/18€.

L, **24. okt** kell 18 Giuseppe Verdi
keelpilliorkester Itaaliast, dirigent
Fabrizio Ficiuri. Piletid: 39/47/51 €. Kavas:
Verdi, Vivaldi, Rossini jt.

Rahuühendus

Soome Rahuühenduse keskühenduse
ja Eesti Luterliku Rahuühenduse
kokkutulek on Tartu Pauluse kirikus
reedel, 11. sept kell 18 ja laupäeval,
12. sept kell 12. Kokkutulek lõpeb
jumalateenistusega laupäeval kell 18.
Kõik tõlgitakse soome ja eesti keelde.

Pastoraadi piiblikool

21. septembril algab 36 õppeõhtuga
kursus "Piibli ABC", mis annab üle-
vaate pea kõigist Piibli raamatutest,
kesksetest sündmustest ja tegelastest
ning peamistest õpetustest. Lähemalt
käsitletakse Luuka evangeeliumi ja
Apostlite tegude raamatut.

Kursus on tasuline.

Info: tartupastoraat.ee/piiblikool